

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

46

Vragen van het lid **Nijboer** (PvdA) aan de Minister van Financiën over *de berichten «Europa botst met VS over zwaardere regels voor banken» en «Niet vreemd dat het wringt tussen Europa en VS»* (ingezonden 5 september 2016).

Antwoord van Minister **Dijsselbloem** (Financiën) (ontvangen 27 september 2016).

Vraag 1

Bent u bekend met de berichten «Europa botst met VS over zwaardere regels voor banken» en «Niet vreemd dat het wringt tussen Europa en VS»?¹

Antwoord 1

Ja

Vraag 2, 3

Klopt het dat de Amerikaanse en Europese onderhandelaars lijnrecht tegenover elkaar staan bij de onderhandelingen over extra strenge Bazelse eisen? Klopt het dat Europese onderhandelaars, inclusief De Nederlandsche Bank (DNB), pleiten de regels niet verder te versterken? Hoe oordeelt u over het standpunt van de Amerikanen dat banken niet langer zelf hun risico's mogen bepalen, maar een standaardmodel moeten volgen? Deelt u het oordeel dat te zwaar leunen op de interne methode geknoei uitlokt?

Antwoord 2, 3

Op dit moment wordt binnen het Bazelse Comité gesproken over een aantal hervormingen die het vertrouwen in het risicogewogen kapitaaleisenraamwerk moeten vergroten.² Deze initiatieven zien onder meer op de harmonisatie en inperking van het gebruik van interne modellen, die banken na goedkeuring van de toezichthouder kunnen gebruiken om kredietrisico's in te schatten. Het gebruik van de interne modellenbenadering is in sommige regio's meer gebruikelijk dan in anderen. In Europa mag de interne modellenbenadering – na goedkeuring door de toezichthouder – vaker gebruikt worden dan in de VS, waar het uitgangspunt is dat deze alleen gebruikt mag worden wanneer dit tot een hogere risicoweging leidt dan in de standaardbenadering.

¹ FD, 1 september 2016.

² Kamerstuk 32 013, nr. 123.

Dit verschillende uitgangspunt is een belangrijke reden waarom de discussies in het Bazelse Comité moeizaam verlopen.

De Nederlandse inzet is om ervoor te zorgen dat de interne modellenbenadering wordt verbeterd, zodat de onderliggende risico's beter worden geschat en de uitkomsten tussen verschillende banken beter vergelijkbaar worden. Wanneer banken niet in staat zijn om de risico's van bepaalde portefeuilles voldoende goed in te schatten, dan dient de ruimte om dit te mogen doen te worden ingeperkt. In het uiterste geval dient te worden teruggegrepen op de standaardbenadering voor het bepalen van de risicogewogen activa. Het raamwerk zal dus moeten worden aangescherpt, en dat is ook de inzet van DNB. Tegelijkertijd heb ik eerder aangegeven dat in het risicogewogen raamwerk de kapitaaleisen ook in redelijke verhouding moeten blijven staan tot de onderliggende risico's en de prikkels voor het gebruik van interne modellen zo moeten worden vormgegeven dat zij een prudent risicomanagement bevorderen. Ik, alsmede DNB, acht het dan ook van belang om hier een goede balans in te vinden.

Vraag 4, 5

Wat vindt u van het standpunt van DNB om het advies van het Bazels comité te volgen dat aanpassingen niet mogen leiden tot een «algehele significante verhoging» van kapitaaleisen? Deelt u de mening dat zo'n standpunt onverstandig en ongewenst is tegen de achtergrond van de afgelopen crisis waarbij de Nederlandse belastingbetaler voor miljarden moest bijspringen bij slecht gekapitaliseerde banken? Deelt u de mening dat DNB juist zou moeten pleiten voor een verhoging van de kapitaaleisen? Bent u bereid om dit bij DNB aan de orde te stellen?

In beantwoording op eerdere vragen stelde u dat ten behoeve van een goed gekapitaliseerde bankensector ook een «stevige ongewogen kapitaaleis (leverage ratio)» dient te worden geïntroduceerd³; deelt u de mening dat deze onderhandelingen nogmaals aangegrepen moeten worden om te pleiten voor een hogere leverage ratio? Deelt u de mening dat een hogere leverage ratio de beste manier is om geknoei met regels te voorkomen? Bent u nogmaals bereid DNB aan te gaan spreken om in het Bazels comité een hogere ongewogen kapitaaleis te gaan bewerkstelligen?

Antwoord 4, 5

De kapitaaleisen voor banken zijn de afgelopen jaren fors verhoogd en de komende jaren dienen hier nog verdere stappen te worden gezet. Zo dienen in de EU nog definitieve afspraken te worden gemaakt over de leverage ratio en de zogeheten TLAC/MREL.⁴ Hierbij zal Nederland onder andere blijven inzetten op een leverage ratio van minimaal 4% voor systeemrelevante banken.

In aanvulling hierop zijn de hervormingen die op dit moment door het Bazelse Comité worden uitgewerkt gericht op het verbeteren van de manier waarop risicogewichten voor bankenactiva worden bepaald. Het doel van deze hervormingen is niet om over de hele linie de kapitaaleisen verder fors te laten stijgen. Dit heeft het Bazelse Comité benadrukt. De Ecofin van afgelopen juli heeft zich hier achter geschaard.⁵

Zoals gesteld in antwoord op vraag 2 en 3, moet het risicogewogen raamwerk niettemin worden verbeterd. Ook DNB deelt deze inzet. Ik heb eerder aangegeven dat wanneer dit op onderdelen hogere kapitaaleisen tot gevolg heeft, dit op voorhand niet onwenselijk is.⁶ Een te grote stijging van de kapitaaleisen als gevolg van deze voorliggende voorstellen – waarbij de eisen in het risicogewogen raamwerk niet meer aansluiten op de onderliggende risico's – dient echter te worden voorkomen.

Een stevige ongewogen kapitaaleis (de leverage ratio) is belangrijk voor de stabiliteit van het bankwezen en blijft daarnaast onverminderd van belang. Binnen het Bazelse Comité wordt gewerkt aan definitieve afspraken over de leverage ratio, die ook eind 2016 zouden moeten zijn afgerond.⁷ Inzet van

³ Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 1891

⁴ Kamerstuk 32 013, nr. 119.

⁵ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1387.

⁶ Kamerstuk 32 013, nr. 123

⁷ Kamerstuk 32 013, nr. 123.

DNB is daarbij om zo dicht mogelijk bij het kabinetsbeleid ten aanzien van de leverage ratio uit te komen.

Vraag 6, 7

Wat vindt u van het oordeel van het Bazels comité dat Europa als enige haar zaken «serieus niet op orde» heeft? Klopt dit en zo ja, wat onderneemt u in de Eurogroep en daarbuiten om de strengere regels zo spoedig en volledig mogelijk in wetgeving om te zetten?

Klopt het dat Europese politici de regels naar hun eigen wensen hebben bijgebogen? Klopt het dat er soms jaren wordt gesteggeld over precieze eisen en invoering van noodzakelijke wetgeving door dit gedraal wordt vertraagd? Kunt u aangeven of dit oordeel ook voor Nederlandse banken geldt? Wat onderneemt u zodat er spoedig, goede en strenge nieuwe kapitaaleisen worden ingevoerd?

Antwoord 6, 7

In 2014 constateerde het Bazelse Comité inderdaad dat op enkele onderdelen de EU-implementatie niet conform de Bazelse standaarden is. Dit leidde tot het oordeel dat de EU de zaken «serieus niet op de orde» heeft met betrekking tot de volledige en correcte implementatie van de Bazel III standaarden.⁸

Recent is hier opnieuw aandacht voor geweest, naar aanleiding van een breder rapport van het Bazelse Comité aan de G20.⁹

Een grote meerderheid van de Bazelse standaarden is geïmplementeerd door middel van het Europese kapitaaleisenraamwerk (CRR/CRD-IV). Een aantal onderdelen echter niet, of materieel anders, en die worden de EU door het Bazelse Comité zwaar aangerekend. Aangezien CRR/CRD-IV ook van toepassing is op Nederlandse banken, heeft dit oordeel ook op hen betrekking.

Een onderdeel waar de EU materieel afwijkt van de Bazelse standaarden is bijvoorbeeld bij de behandeling van staatsobligaties. Wanneer banken interne modellen gebruiken voor het berekenen van de risicogewogen activa, moet voor staatsobligaties enig kapitaal worden aangehouden (een risicogewicht groter dan nul). De EU regels staan in deze gevallen echter altijd een nulweging toe voor EU-staatsobligaties. Een tweede voorbeeld waar de EU afwijkt is de risicoweging voor MKB-leningen, die lager is dan het Bazelse minimum.

Dit laat onverlet dat de EU op sommige onderdelen juist strenger is, omdat Bazel slechts minimumstandaarden voorschrijft. Een belangrijk voorbeeld hiervan is dat de EU de Bazelse standaarden toepast op de hele bankensector, en niet alleen op de grote internationaal actieve bankengroepen waar de Bazelse standaarden in principe voor bedoeld zijn. Ook kent de EU meer mogelijkheden voor het opleggen van (hogere) systeembuffers, waar Nederland actief gebruik van heeft gemaakt. In het eindoordeel van het Bazelse Comité wegen deze positieve elementen echter niet mee. Wanneer de EU op onderdelen (materieel) afwijkt van Bazelse standaarden dienen daar naar mijn mening zwaarwegende redenen voor te zijn. Echter, bij de afwijking ten aanzien van de behandeling van staatsobligaties is daar geen sprake van. Deze afwijking dient te worden aangepakt. In EU-verband is hierover echter afgesproken dat eerst de lopende discussies in het Bazelse Comité over een nieuw Bazels raamwerk voor staatsobligaties worden afgewacht voordat in EU-verband besluiten zullen worden genomen.¹⁰

Op andere onderdelen biedt de aankomende herziening van het Europese kapitaaleisenraamwerk een kans om beter bij de Bazelse standaarden aan te sluiten. Het toetsen van de voorstellen van de Commissie aan de Bazelse minima zal dan ook een belangrijk element zijn bij mijn standpuntbepaling hierover. De verwachting is dat de Europese Commissie voor het einde van dit jaar voorstellen zal presenteren ter herziening van het Europese kapitaaleisenraamwerk, waarin onder meer de leverage ratio zal worden meegenomen.

⁸ <http://www.bis.org/press/p141205.htm>

⁹ <https://www.bis.org/bcbst/publ/d377.htm>

¹⁰ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1359.